

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 28.

V Ljubljani, v soboto 11. julija 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrto leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg šte. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Krščanska strokovna društva.

Dopis iz Krefelda v Nemčiji.

V Avstriji, žal, še ni med delavstvom dovolj prodrla zavest pametne strokovne organizacije. To je pa nujno potrebno delavstvu, ako se hoče dvigniti do one politične zrelosti, da bo postalo enakopraven faktor z drugimi stanovi, stan, ki se ne bo dal zatirati, ampak deloval za svoj prospeh in za javen blagor. Ko govorimo o „krščanskih“ strokovnih društvih, nimamo pred očmi nič konfesionelne. To so v resnici interkonfesionelne zveze, katere imajo pred očmi samo strokovne koristi in se imenujejo tako edino le zaradi nasprotja proti soc. demokratskim strokovnim zvezam.

Zdaj so tu v teh zvezah zastopane sledeče stroke: Premogokopi in železničarji (najmočnejši zvezi), tekstilni, lesni, kovinski, zidarski, operski, čevljarški, usnjarski, tobačni, krojaški, slikarski, keramični, pekovski, mesarski, cestni delavci, poštni uslužbenci, domače obrti, urarji in več društev bolj mešanih strok.

Te zveze so imele koncem leta 1902. podružnic 1922, članov imajo zdaj 189.900, dohodkov prošlo leto 823.864 18 mark, izdatkov pa 633.719 40 mark in premoženja 572.648 84 mark.

Krščanske strokovne zveze polagoma, a dosledno rastejo. Lansko leto so se pomnožile za 14.000 članov in njih dohodki so se dvignili za 125.000 mark. Ta društva izdajajo devetnajst strokovnih listov, ki se tiskajo v 210.000 izvodih. Za te liste so izdala društva 73.221 mark. Nadaljni stroški, ki kažejo tudi delovanje strokovnih društev so: Za podporo stavkujočim in od delodajavcev kaznovanim članom 88.626 mark, mrliških podpor 33.986 mark, drugih podpor 5499 mark, za agitacijo in upravo 50.482 mark, za knjižnice in izobrazbo 5585 mark. Značilno je, da so uredniki vseh teh strokovnih listov v resnici delavci.

Te zveze so vodile 37 stavk in 119 drugih gibanj. Stavk je bilo: z uspehom 22, z delnim uspehom 7, brez uspeha 8. Celotno torej lahko

rečejo te zveze, da so postopale previdno in da je uspeh na njihovi strani. Udeležilo se je stavk 2151 organiziranih delavcev. Vzroki stavk so bili: V sedmih slučajih zvišanje plače, 9 krat skrajšanje delavske dobe, trikrat bramba proti poslabšanju in trikrat borba za priznanje organizacije.

Gotovo je ta pot edina, s katero se da paralizirati socialna demokracija, katera žene delavstvo naprej v negotovo bodočnost ter mu ne pušča počitka ter mu ne privoščiti zadovoljnosti. V takih strokovnih društvih se tudi najbolje pripravlja socialno-politično zakonodajstvo. Ljudje, ki vedo dobro, kje jih čevlji žuli, najdejo tudi oblike, v katerih naj izpremene ali izpopolnijo postavbe, da omogočijo človeku redno življenje. Socialni demokrat Volmar je rekel nedavno: „Najnevarnejši dogodek za socialno demokracijo bi bil ta, če bi prežgodaj dobila oblast v roke.“ Imel je prav; kajti stranka, ki ima oblast v rokah, mora pozitivno delati in prenašati kritiko drugih strank. Najlozja stvar je opozicija brez odgovornosti, katera vladajočo stranko dela odgovorno za vse kar je slabega.

V strokovnih društvih se pa delavstvo samo vzgaja k trajnemu premišljevanju. Ljudje, ki so so navadili, da mirno premišlujejo svoj položaj in iščejo sredstev, da si ga zboljšajo, niso revolucionarji. Socialna demokracija zdaj raste, ker dela agitatorno proti drugim strankam. Tisti dan, ko dobi oblast v roke in ko se poležejo prvi valovi socialne revolucije, bo imela rasno v strokovnih društvih svojega največjega nasprotnika, ker bodo delavci hoteli, da jim likvidira njihove račune.

In takrat se bodo krščanska in socialna demokratska strokovna društva strnila na skupni podlagi.

Promoveatur, ut amoveatur.

Precej, ko so izbruhnile na Hrvaškem velike demonstracije proti sedanjemu vladajočemu sistemu, so se razširile vesti, da se ban Khuen

Hedervary ne bo mogel dolgo vzdržati na svojem mestu. Seveda so njegovi privrženci in vsi mažaronski časopisi odločno tajili to dejstvo. Kdor je pa natančno motril, kako se razvijajo dogodki na Ogerskem, kjer je dobival ban za svojo politiko na Hrvatskem od vseh strank odobrenje, je mogel uvideti, da Mažari tega svojega državnika sprejmo kmalu med sebe. Košutova stranka edina se je včasih potožila na bana radi njegove vlade na Hrvatskem, toda to je bilo le navidežno nezadovoljstvo, v istini jim je bilo pa prav, da se je s Hrvati tako ravnalo. Saj je vendar sam ban priznal javno v Budimpešti, ko je snubil stranke zase, da se mažarska politika dela le na Ogerskem, na Hrvatskem se vsa izvaja le po zapovedi.

Vsled vse večjega pokreta na Hrvatskem so pa slednjič spregledali i v Budimpešti in bržkone tudi na Dunaju, da omenjena mažarska politika na Hrvatskem ne donša zaželenega ploda, toda pred svetom je treba ta neuspeh prikriti, in moža državnika, ki se je trudil skoz dvajset let za mažarsko politiko na Hrvatskem brezuspešno, odstraniti na lep način, a ne da odide kot pobit vojskovodja iz zemlje, kjer je po mažaronskih in mažarskih izjavah slavil toliko zmagonosnega slavlja. Promoveatur, ut amoveatur je bilo zdaj delo politike. Že iz pohoda generala Bechtolsheima z Dunaja pri hrvaškem banu se je moglo sklepati, da se snuje ob odhodu bana iz Hrvatske. Mi smo takrat rekli, da za Hrvatsko ni dobro, da je prišel ta general kot glasnik z Dunaja. In prav smo imeli. Pripravljaj mu je z Dunaja pot do sedeža ministra predsednika. Na Hrvatskem je med tem vedno bolj vrelo, ban je smel iz banske palače le pod stražo. Bili so neznosni dnevi. Na Ogerskem ni bilo obstrukcije ni konca ne kraja. Častni odhod je bil banu iz Hrvatske zaprečen.

Pokaže se grof Tisa, banov sorodnik, ter se izjavi, da hoče on opozicijo zatreti z odločnim nastopom, dočim je Szell, kot pravni ustavni minister bil proti vsakemu nasilju, nego je prepuščal vse času, da reši vprašanje o obstrukciji.

Vojvoda Enghien.

Zgodovinska noveleta.

I.

Grozni viharji francoske revolucije so minili. Zmagala je ideja prostosti, svobode, enakosti.

Mogočni Napoleon je vzel v svoje železne roke vajeti vlade in vodil Francijo.

Njegovi trdni, neomahljivi volji, njegovemu ponosu in deloma sebičnosti je pripisati mnogo krivično dejanje in nagla obsodba, ki se je izvršila v onem času.

* * *

V Ettenheimu na Bavarskem ne daleč od francoske meje je bival na gradu vojvodinje Rohanske, svoje ljubice, vojvoda Enghienški, član pregnane Burbonske rodovine. Za pravice svojega rodu se ni več brigal, edina zabava mu je bila ljubezen in lov. Bil je mladenič v najlepših letih, kateremu je bil edini smoter poroka, z lepo Karolino, in kateri se je za vse preje brigal nego za politiko.

Takrat je bil Napoleon konzul.

Bil je skoro na cilju svojih želja . . . stal je pred cesarskim prestolom. Edine svoje na-

sprotnike je še videl v pregnanih Burboncih, ki so imeli še precej pristašev po celi Franciji.

Najbolj se je bal mladega princa Enghienškega . . . Rad bi ga uničil; zato je dolgo iskal prilike, dokler mu ni slednjič došla ovadba, da biva republikanski general Dumoriez, ki je s svojega demokratskega stališča nasprotoval Napoleonu, v Ettenheimu.

Nič ni oviralo Napoleona, da biva princ Enghienški v tuji, nemški državi.

Dal je povelje in neko noč so se pripeljali francoski vojaki v Ettenheim in zasedli Rohanski grad . . .

Bilo je dne 14. marca . . . Na vse zgodaj pokliče služabnik princa in mu reče:

„Vrt so zasedli francoski vojaki!“

Princ se na pol napravi, zagrabi svojo lovsko puško, odpre okno in pogleda na vrt.

Tam je stal francoski častnik z mečem v roki. Vrata v grad so bila še zaprta, zato zavpije vojakom:

„Udrite v vrata!“

Vojvoda nameri nanj . . .

V tem trenutku mu potegne nekdo puško iz rok. Princ se ozre in zagleda pred sabo svojega pobočnika Thomeryja,

Ta ga prestrašen vpraša:

„Ali ste se politično pregrešili, princ?“

„Ne!“

„Tedaj se udajmo! Upreti se ni moč, cel batalijon stoji na vrtu!“

Kmalu nato so bili vsi prebivalci grada ujeti.

Častnik vpraša princa:

„Kje je Dumoriez?“

„Tega ne poznam!“ odgovori princ. „Mogoče mislite mojega pobočnika. To je Thomery!“ Pobočnik stopi pred častnika.

„Jaz sem Thomery.“

„Ne, Dumoriez mora biti, tako mi veli ukaz. Kje je ta?“

Princ mu odgovori:

„Imenovanega generala sicer imenoma poznam, a tu ga ni!“

Častnik škomigne z rameni in veli se pripraviti na odhod. S sabo so vzeli kot ujetnika princa in njegovega pobočnika Thomeryja.

II.

Po dolgi vožnji so dospeli preko Rena v Strassburg in utaknili vsakega ujetnika v posebno ječo.

Toda čakati se ni dalo, kajti država potrebuje vojakov, in teh ne da mažarska opozicija na noben način. Szellova zvezda temni, in Tisa stopi v bojni red, da zlomi obstrukcijo. Tudi on ni vspel. Prihiti pa precej v Zagreb na dogovore k banu. Pot, pripravljena že po generalu Bechtolsheimu, je bila zdaj odprta. Ban more zdaj iz Hrvatske na časten način in četudi so ga stranke ogerskega sabora sprejele hladno, vendar je uspel, ker je zadovoljil opoziciji s tem, da je izposloval na Dunaju, da so se vojaške osnove za zdaj odstranile z dnevnega reda ogerskega sabora.

Opozicija je na ta način zmagala in se zadovoljila, da postane ban Khuen Hedervary minister-predsednik. Ostal bi bil lahko ministerski podpredsednik, pa tudi Szell, a isto tako postal lahko tudi Tisa, da sta dobila dovoljenje odstraniti z dnevnega reda vojaške osnove. Bržkone bi bil upal na ta način eden ali drugi obeh državnikov, da ni bilo bana Khuena Hedervarya s propalo mažarsko politiko na Hrvatskem. Razume se, da se bode s to politiko poskušalo na Hrvatskem še dalje čisto po izjavi banovi. Zdaj bode to tem laglje, ker šam ministerski predsednik kot bivši hrvatski ban pozna „dobro“ odnošaje na Hrvatskem, a vrhu tega si je umel najti takega naslednika, ki bode pripraven vršiti vse tako, kakor se bode od zgoraj napovedalo. Hrvatska dobi novega bana, toda vladal bo še nadalje stari ban!

V slavo dr. Tavčarja.

Znano je, da je dr. Tavčar v državnem zboru trdovratno molčal in na vse velevažne dogodke zadnjih dni ni znil besedice. „Jež“ je torej smatral za potrebno priobčiti ironizacijo dr. Tavčarjevega parlamentarnega delovanja. „Jež“ pravi, da se je izza prvaškega omizja „pri roži“ spustil na čast in slavo dr. Tavčarja naslednji govor:

„Slavna gospoda! Znano vam je, da se je zaključilo devetmesečno zasedanje državnega zbora. Ker je to zaključenje v tesni zvezi s častitim članom našega omizja, dovolite mi, da izpregovorim o tem dogodku nekoliko besed.

Spominjate se gotovo, koliko večerov je naš iskreni prijatelj, vse časti vredni državni in deželni poslanec itd., vkljub našim slanim in neslanim dovtipom, sedel zamišljeno in temno zroč pred se, v naši sredini. Sveži „Plznec“, kipeči šampanjec mu nista razvedrila resnega lica. Ugibali smo in ugibali, kaj bi bilo vzrok tej izpremambi, toda ugibali smo brezuspešno. Šele sedaj, ob zaključanju državnega zbora, posvetilo se je v tmino te zagonetke.

Kakor vsak vesten zastopnik svojega naroda, tako se je tudi naš, vse časti vredni prijatelj pripravil na nov državnozborni govor kar najtemeljiteje. Mislil ni samo doma, mislil vsepovsod ponoči in podnevi. Kadar pa naš

častiti prijatelj tako dolgo in tako temeljito misli, tedaj, uverjeni smemo biti, da ne misli — zastonj. Sad njegovega mišljenja je bil govor, kakoršnega še ni čulo človeško uho. Temelji avstrijske politike bi se stresli in poslanci vseh avstrijskih narodov in strank bi strmeli; uspeh tega govora pa bi bil sijajen, odločilen za usodo milega našega naroda. Toda čujte in strmite! Oni Körber, kateri ugodi vsakoršnim željam kranjskih klerikalcev ter celo gmotno podpira njih piškave naprave, oni Körber se je uprav v trenutku, — ko je naš prezaslužni, vse časti vredni, vzorni delavni in na vso moč agilni prijatelj hotel pričeti s svojim tako temeljito premišljenim govorom — drznil zaključiti zasedanje državnega zbora. To dejanje ministerskega predsednika je nečuveno in razžaljivo ne samo za našega častivrednega prijatelja in ožje njegove somišljenike, temveč razžaljivo je za ves slovenski narod, kateri stoji z nami kakor hrast in skala.

Zaradi te drznosti ministerskega predsednika Körberja, dolžnost mi je vas pozvati, da dvignete z menoj vred svoje čaše ter vskliknete gromovito! Živijo doktor Tavčar! Proč s Körberjem!“

Poročila iz mest in trgov.

Iz Kranja. Vrtna veselica „Izobraževalnega in zabavnega društva „Kranj“. Vrtne veselice poleti so vedno nevarni poskusi, kaj pa šele preteklo nedeljo, dne 5. julija! Oči vseh Slovencev so bile ta dan obrnjene proti matuški Ljubljani, ki je z veličastno narodno veselico proslavljala spomin neumrljivega Prešerna. Na prvi hip bi se zdelo skoro kot motenje slavnostnega navdušenja, ako bi se ta dan pozornost obračala kam drugam. Vendar naše „izobraž.“ in zab. društvo je računalo s tem, da bo v nedeljo, 5. julija, vkljub temu, da bodo najboljši krogi odhiteli v Ljubljano, ostalo doma še nekaj ljudi, ki bi se tudi radi zabavali to nedeljo, nedeljo slovanskih blagovestnikov, sv. Cirila in Metoda. In res! društvo se ni motilo, pač pa — močilo! Vrtna veselica se je pričela ob 4ih popoldne na lepem vrtu gosp. Šušnika ali p. d. na „Gašteju“. A ravno ob 4ih so se pričeli tudi črni oblaki zbirati in pričelo je polagoma — močiti. Toda vkljub (in kdo rad ne kljubuje?) ljubljanski veselici in vkljub moči se je zbralo toliko občinstva, da — ne bom rekel da se je vse trlo, ampak — da se je veselica lahko vršila. Nekaj miz smo „rezervirali“ za tiste člane, ki so ostali doma ali se odpeljali v divno okolico. Zabava je bila to pot izvirna zlasti v enem oziru: razpeti dežniki, ki smo pod njimi nekako do 6ih čakali, so tvorili za vrtno veselico nenavaden užitek. A ravno to je bila točka ki sicer ni bila na programu, a je vzbujala nekako mešano veselje. A ravno v takih deževnih urah se pokažejo gobe in — značaji.

In tisti ki smo prišli k veselici in vstrajali pri njej tudi še potem, ko ni bilo treba dežnikov, imamo zavest, da smo storili junaški čin in pokazali — dobro voljo. Največ je pripomogel k splošni zabavi, seveda neutrudni pevski zbor, ki je prepeval neumorno in prekrasno, nekatere tere tudi jako težke skladbe, n. pr. Slovanskima blagovestnikoma, kantato Lintovo. Zlasti pa so ugajale od M. Hubada harm. narodne pesmi. Tudi kranjska meščanska godba je storila v polni meri svojo dolžnost in svirala marljivo in točno, tako da smo občudovali nje izvežbanost. Pri šaljivi loteriji se je seveda razbila marsikaka šala, a ne povsem prazna, ker je bilo šaljivih dobitkov nad sto, in nekaj prav lepih. Vsem, ki so jih darovali, bodi na tem mestu izrečena društvena zahvala. Hvala gre pa tudi vsem činiteljem, ki so pripomogli k lepemu vspehu.

Iz Idrije, koncem junija. Znano je, kako velik je praznik sv. Ahacija v Idriji. Od daleč pridejo nekateri udeležiti se slovesne procesije in gledat parado in ljudsko veselico. Tudi letos se je izvršil običajni vspeh, le nekaj je bilo razlike. Mesto domače, rudarske godbe, svirala je pri procesiji in veselici vojaška godba iz Ljubljane. Boljši oddelek 25 mož je dospel na jutro v Idrijo, ter ponoči zopet zapustil naše mesto, da je bil drugo jutro pravočasno v vojašnici. Res so nekateri zelo hvalili vojaško godbo in opomnili, koliko se naši domačini od nje lahko uče. A pomisliti je treba, da vojak nima družega opravka, kakor pečati se s svojim instrumentom. Njega ne more družinske skrbi, opravo in menažo mu preskrbi polk sam. Poleg tega je v najboljših mladih letih, ko mu telesni organi najlažje služijo pri pihalih. Od delavca pa, ki ima glavno skrb, kako bo preživel družino, ni pričakovati one dovršenosti, ker mu je godba bolj postranska stvar, le razvedrilo, ne pa stroga dolžnost.

Igrali so novejšje koračnice, sestavljene na motive vojaških signalov. Porabljen je vsa moderna tehnika in različen lišp pri teh umotvorih, a pogreša se enotnega muzikaličnega vzleta, vse je bolj prisiljeno, preveč umetno, da se vodilna smer melodije včasih kar izgubi. Kako vse drugačne so nekatere res že stare, a vedno še nove koračnice n. pr. „O du mein Oesterreich“, „Radecki“ i. dr. Tu je nekaj, kar človeka ogreje in povzdigne. A to naj bo le mimogrede. Glavna stvar je vendar vprašanje, kako da ni na rudarski praznik svirala rudarska godba. Idrija je imela poleg Ljubljane že nekaj stoletij sem svojo godbo. Ob času, ko se drugim mestom in trgov na Kranjskem še sanjalo ni o kaki lastni godbi, je bila že znana idrijska rudarska godba, sedaj se pa nekateri že ponašajo s salon-orkestrom in močno godbo na pihala; Idrija pa zaostane.

Po naših mislih je bila napaka na dveh straneh, da je prišlo do štrajka pri godeih. Prvič ne smemo tirjati preveč natančnosti in preciznosti pri godeih, katerim je glasba bolj postranska stvar. Truden delavec, ki pride k skušnji, ne

Princa je zaslišal mestni poveljnik:
„Vi ste občevali z generalom Dumoriezom!“
„Povedal sem vam že, da generala osebno ne poznam!“

„Ali večkrat so že vas videli ž njim občevali!“

„To je pomota. Zamena imena s Thomeryjem!“

„Imeni se glasiti slično, a v ukazu stoji Dumoriez.“

„Moj pobočnik je tudi ujet, zaslišite torej njega!“

Poveljnik premišljuje nekoliko in reče:

„Vsa zadeva mi je uganka. Poslal bom sle v Pariz, da zvem konzulove odredbe. Ali imate kako željo?“

Princ odvrne:

„Samo to dovolite, da mi dajo v ječo mojega psa, ki mi je do sem sledil.“

Nepopisno je bilo veselje zveste živali, ko je zagledala gospoda. Ginjen je gledal vratar ta prizor, začel se je jokati in s tresočim glasom rekel princu:

„Kako plemenita žival, visokost! Mnogi ljudje bi se morali sramovati svoje neusmiljenosti, ki bi to videli!“

Enghien ga pogleda in mu tiho reče:

„Vi to menite?“

„Visokost!“ odvrne vratar, „grozni časi so sedaj. Ljubezni in zvestobe ni več na svetu. Jaz sem bil služabnik nesrečnega Ludovika XVI.“

Princ ga prekine:

„Pustite te pogovore. Jaz sem obračunal s preteklostjo in sem sedaj navaden zasebnik.“

„Na vašo zapoved, gospod!“ odgovori vratar in odide.

Princ je bil do večera sam v ječi in se je zabaval s psom.

V mraku mu prinese vratar večerjo. Ko jo je položil predenj, noče oditi, ampak se vidno obotavlja.

Princ to zapazi in reče:

„No?“

„Ali smem govoriti?“

„Svobodno vam!“

Vratar pristopi k princu in mu zašepeče:

„Meja je blizu. Vse je pripravljeno.“

Enghien ga strogo pogleda in reče:

„O tem niti besedice več!“

„Svoje življenje žrtvujem za vas.“

Princ mu hvaležno stisne desnico, potem pa pristavi:

„Vrl mož ste. Toda pustimo fantastične misli za seboj. Radi mene naj ne bode nihče nesrečen.“

Par dni je prebil princ v popolni negotovosti . . . A bal se ni prihodnosti . . . saj ni imel ničesar hudega na vesti . . .

Nekega dne je bil zopet zaslišan. Zaslišaval ga je neki general:

„Vaš pobočnik je prost.“

Princ odvrne:

„To mi je deloma ljubo, deloma zopet ne. Jaz sicer nočem, da bi trpel kdo drugi mesto mene, vendar bi mogel on edini izpričati mojo nedolžnost. Povedati bi mogel, da jaz nisem nikdar občeval z Dumoriezom, da se nisem bavil s politikom in da sem bil v Ettenheimu le radi svoje poroke.“

„Napoleon je ukazal pobočnika izpustiti in ga kar nujhitreje prepeljati preko Rena.“

„To se mi zdi jako čudno.“

„Tudi sem dobil ukaz, da vas moram prepeljati v Pariz.“

„Pripravljen sem.“

„Jutri na vse zgodaj odrinemo.“

Princ se nasmehne in vpraša:

more s tako vneemo in navdušenostjo se vaditi, kakor oni, kateremu je inštrument vsakdanje orodje in edini poklic. Prsti, ustnice, pljuča so že bolj utrujena od stanovskega dela, zraven še manjka one podlage in spoznanja v teoriji, ki se zahteva za klasične skladbe. Strogi kritik bo pri takih godbah vedno kaj pogrešal, kar manjka do dovršenosti.

A pri naši rudarski godbi smo bili za naše razmere prav zadovoljni, saj so nam igrali brez vstopnine in nekateri inštrumenti so bili v prav vrlih rokah. Da se je vseeno godba razšla, je bilo vzrok ne samo pomanjkanje pripoznanja, ampak tudi gmotnega odškodovanja. Znano je, da je godec rad žejen. Ni čudo, ako piha dve uri, se pljuča in sapniki posuše, in ako mu kdo ne da, da si malo namoči osušene organe, mora iz svojega žrtvovati. To pa je ravno delavcu težko, ker mu gre trda za krajcar. Imeli so sicer skušnje malo plačane, a denar je pošel, da še te male odškodnine za skušnje ni bilo in tako se je razbilo, kar je dolgo vrsto let v Idriji obstalo, rudarska godba se je razšla.

Menimo pa, da nekaj dobre volje na obeh straneh nam zopet pomaga do naše rudarske godbe. Naj se nakaže rudarjem - godcem malo boljše plačano delo, pa bodo zopet poprijeli za svoja godala in godci naj bodo prepričani, da se godba sploh plačati ne more, vsaj v polnem obsegu ne. Toraj nekaj požrtvovalnosti tudi od njih strani. Ali ni škoda, da se je menda 300 K plačalo za vojaško godbo, ki je le ena svirala? Ko bi se že ta svota razdelila na naše godce, bi že vsakrati prejel nad 17 kron. Ni sicer veliko, nekaj se pa le pozna, kar ima lahko godec za svoj priboljšek. Drugič vaditi je treba vedno nove moči, da je kaj naraščaja, ki v slučaju kake bolezni ali odsotnosti ali kakega drugega vzroka takoj lahko spolni mesto, in drugo kranjsko mesto zopet lahko dobi godbo, s katero se bode lahko ponašalo in ne bode treba za kako slavnost od drugod naročevati to, kar lahko sami zmoremo.

Iz Idrije, dne 7. julija. (Dnevne novice). Naprednjaki so prenehali s svojim glasilom, a nastopili so demokrati z novim listom „Naprej“, zakaj ne bi pa „Sl. List“ za katoliško stranko v Idriji tudi ne prinašal novice enega tedna iz našega mesta. Zgodi se prav posebnega ne pri nas, a vedno kaj, kar je za med svet. Saj kjer je na malem prostoru nakopičenih skoraj 6000 ljudi, se že pripeti, kar je vredno za javnost.

Dne 5. t. m. so imeli soc. demokrati dobro obiskovan shod v pivovarni pri „Črnem orlu“, pri katerem so razpravljali o novem službenem redu za delavce. Ker prihodnja številka „Slov. Lista“ prinese itak obširen dopis o tej zadevi, za danes lahko preidemo to stvarino.

V ponedeljek smo dobili težko pričakovani dež z nevihto. Pri nas dežuje ob takih prilikah kar v „štrenah“. Vetrovi zapode oblak v gorovje, od tam ga drugi veter požene nazaj, da zadene zopet v gorovje, zato stiskajo in ožemajo mo-

krotne oblake, da lije na nas kakor bi šlo za stavo. Treščilo je v c. kr. rudniško centralo v Sp. Idriji in precej poškodovalo transformator, tako da najbrž celi teden ne bo električne razsvetljave po delavnicah radi popravila. Dalje je treščilo v hlev posestnika A. Kolenca na Gorah. Hlev je pogorel in v njem tudi en prešič, drugo živino so rešili. Visok plamen je švigal vrh gore, a radi daljave in hudega naliva je šlo malo Idrijčanov gasit.

V torek so razdelili med penzioniste pri izplačevanju neke brošurice zoper jetiko. A mi menimo, da bi več koristilo, ko bi se merodajni faktorji bolj potrudili za snaženje javnih jarkov. Vsaj enkrat na leto naj bi se izčistili in pokrili, da se ne bodo v poletenski vročini vzdigovali iz njih strupeni miasmi, ki gotovo niso zdravju v korist. Opomnili smo to zadevo že prej, a pri nas najprimitivnejši zdravstveno policijski predpisi ne izvršujejo. Bode nastala zopet kaka nalezljiva bolezen, pa bode zopet voda kriva.

Začetkom tekočega meseca so pričeli staviti temelj novi dvonadstropni uradniški hiši ob cesti na desnem bregu Nikove. Do jeseni bode že pod streho, saj ima erar delavcev na izbiranje.

V ponedeljek nas je dopisnik v „Sl. Narodu“ osrečil s prerokovanjem, da nam „klerikalcem“ bode kmalu odzvonilo z velikim ali malim zvonom. Gotovo je dopisniku še šumel po ušesih oni zvonec, s katerim so nekateri naprednjaki kalili nočni mir na velikem trgu, da ljudje v okolici niso mogli zaspati. Bila je na pravem mestu opomba: naj bi rudar kaj tacega počenjal, hitro bi bil policaj ali žandar za hrbtom, a takim se pa nič ne zgodi. Za danes rečemo samo to, da s takim vedenjem si sami zvonite k pogrebu.

Domače novice.

Baron Hein se je pokazal zopet pravega prijatelja našega naroda pri Prešernovi slavnosti. Ne samo to, da je sam pri tej priliki odpotoval, prepovedal je tudi baje vsem političnim uradnikom, da se slavnosti ne smejo udeležiti. In pod njegovim pritiskom je gotovo jednaka prepoved izšla tudi na 27. pešpolk. „Narod“ se seveda zoper njega ne upa ōrhiniti niti besedice. Prejšnji deželni predsednik baron Winkler je poslal odboru 40 kron, liberalci, koliko je pa dal baron Hein? In prejšnjega sta radikalca Hribar in dr. Tavčar tako napadala, baronu Heinu si pa ne upata pokazati zob. Ja, Bauer, das ist was anders!

Pesek v oči je zagnal „Narod“, ko trdi, da je zadnja Prešernova slavnost pokazala, da je Ljubljana napredna, to je liberalna. On je govoril „pro domo“. Sam je trdil, da nemško-slovenska zveza ni celo liberalcem več simpatična, priznal je, da so se morali liberalci na marsikaj ozirati, češ, kaj bodo Nemci rekli, zato je hotel s Prešernovo slavnostjo delati nekaj reklame za liberalno stranko, češ, glejte nas,

koliko žrtvujemo, kako smo narodni! No, gospoda, četudi kdo daruje 1000 kron za Prešernov spomenik, to še ne zbrise madeža, če je kdo poslal dr. Schafferja v deželni šolski svet in sklenil politično zvezo z baronom Schweglom! Razumete?

Tudi značilno! V četrtek pri obnem zboru kmetijske družbe kranjske je zastopnik dež. vlade vladni svetnik grof Schaffgotsch pozdravil zborovalce, med katerimi je bila samoumevno velika večina slovenskih kmetovalcev, najprej v nemškem jeziku, kakor bi bil odstotek nemškega kmetijstva najmočnejši v deželi. Koncem svojega govora je pridejal le par slovenskih stavkov. Zdi se nam vendar malo preveč, da bi se tudi pri takih zborovanjih od strani vlade nemščina v skoro popolnoma slovenski deželi postavljala na prvo mesto!

„Narodova“ surovost se je pokazala še pri Prešernovi slavnosti. Ker ni mogel dati si duška drugače zoper te preklicane klerikalce, je pa zapisal, da so neki liberalci vzkliknili, ko je začelo deževati: „Če Bog ne da do 7. ure lepega vremena, pa vsi izstopimo iz katoliške cerkve“. Seveda teh besedij že ni več govorila zdrava pamet, ampak navdihnili jih je šampanjec, katerega so spili, kakor čujemo iz zanesljivega vira, 380 steklenic. Če so izvestni ljudje v katoliški cerkvi ali ne, s tem katoliška cerkev prav nič ne pridobi, to je pa gotovo, da ji v čast niso!

„Narod“ in „Jež“ sta si v laseh zaradi dr. Tavčarja. Sedaj ima „Slov. List“ pred „Narodom“ mir, ker ima z „Ježem“ „Narod“ preveč opraviti. Vsaka nova metla dobro pometa, „Ježeve“ bodice so pa dr. Tavčarja tako zbudle, da mora iti za štiri tedne v Karlove vane. Mož potrebuje počitka od težkega narodnega dela. Bog daj, da bi ga „Jež“ ne pozabil, za „Slov. List“ že obljubimo, da se bo spomnil najodličnejšega slovenskega rodoljuba!

Zopet se je oglašil namreč dr. Slanc v Novem mestu. Spravil se je nad Šukljeja. Oblastno in mogočno pripoveduje, kako ga je on postavil za kandidata, in on zopet odstavil, ko je Šuklje zopet našel katoliško vero. Seveda, kdo tudi ima na celi Dolenjski več upliva, več ugleda in več zmožnosti, kakor on, najučenejši g. dr. K. Slanc. Le žalibog, da se gosp. doktor še doslej ni ojunčil, ter stopil sam enkrat kot kandidat pred volivce. To bi strmel dunajski parlament na to luč slovenske pameti. Priporočamo gospoda doktorja, naj pregovori svojega rudečebračega Plantana, da odloži svoj mandat ter nikari ne čaka, da se njegovim 33 točkam jih še nekaj pridruži, ter sam stopi v parlament. Ubogemu pl. Körberju se bodo še bolj hlače tresle, kot so se mu pred kvedrom dr. Tavčarja. Ali žalibog, da nimamo tega upanja, da bi gosp. dr. Slanc slušal naš nasvet, bojimo se, da bode njegova kandidatura ostala — le naša pobožna želja!

„Ali bo smel pes tudi z mano?“

General dovoli in z nasmehom odide.

III.

Par dni pozneje je bil princ Enghien ujetnik v pariški ječi Concergiegne.

Istega dne zvečer, ko je došel v Pariz, se je zbralo vojno sodišče. Napoleon je zahteval prinčev smrt, da bi s tem ostrašil druge Burbonce in jih napravil neškodljive.

Celo Napoleonovim sorodnikom se je smilil viteški princ, ko so izvedeli konzulov ukaz. Murat je šel takoj k svojemu tastu, da bi ga pregovoril. Rekel mu je:

„Princ je nedolžen. Vsa Evropa se bode zgražala nad tem umorom“.

Napoleon je korakal mogočno po svoji sobi in ježno vprašal:

„Kaj naj to pomeni?“

„Rad bi vas obvaroval nesreče“, odgovori Murat.

Napoleon se zasmije in reče:

„Nesreče! Haha! Te se bom znal obvarovati sam. Vojno sodišče mora storiti svojo dolžnost in vojvoda bo moral pasti“.

„In to veste vi že naprej?“ vpraša Murat.

„Jaz poznam svoje ljudi“, odvrne rezko Napoleon.

Murat nagubanči čelo in jame znova prositi:

„Usmilit se viteškega princa. On je najzmernejši in najplemenitejši v svoji rodbini, priljubljen po vsej Franciji. Vsi hvalijo njegov značaj in njegovo prijaznost“.

Nekaj časa je obstal Napoleon, potem pa je rekel:

„Ne reši ga nič. Odidite!“

Murat se ne umakne . . .

„Odidite!“ ponovi mogočni Korzičan.

Murat odide, a pri vratih se še enkrat obrne in reče:

„Preložite sodbo!“

„Ne!“ se je glasil odločni odgovor.

„Tedaj vsaj izvršite obsodbo“.

„Niti trenutka!“

Murat spozna, da je Napoleon neizprosljiv. Skomigne z ramami in počasi odide . . .

Par trenutkov pozneje je stopila z isto prošnjo v sobo Napoleonova soproga Josipina. Zaman! Napoleonovega srca, ki je bilo v vsakem trenutku neizprosnost in odločno, ni bilo mogoče izprositi. S silo je hotel dospeti do cilja.

Josipina ni dosegla ničesar in odšla. V predsobi se je sešla z Muratom, ki je takoj uganil njen neuspeh in spoznal, da konzula ne pregovori nihče . . .

Murat prične govor:

„To bo temna pika v njegovi slavi; svet se bo opiral na to obsodbo, kadar ga bodo nasprotniki zaničevali“.

„Tudi jaz se bojim tega“, odvrne Josipina, „toda mislim, da bo vojni svet to spoznal“.

Murat se zasmije.

„Kaj se smejete?“

„Vojni svet dobro ve, kaj mu je storiti, da ugotovi Napoleonovi volji“, odgovori Murat.

„Tedaj grem še enkrat k soprogu, skušala ga bom omečiti; o, da bi ga mogla obvarovati te nesreče. Vi me počakajte tukaj, Murat“.

To rekši, je odšla k Napoleonu . . .

Kmalu se zopet vrne. Obupana reče Muratu:

„Nič ne pomaga“.

„Tedaj niste ničesar dosegli?“

„Čim bolj ga nadlegujem, tem trdovratnejši je. Murat, pojte še vi k vojnemu sodišču!“

Murat skomigne z ramami in reče:

„Ti so trji kakor gospod“.

To rekši, se poslovita . . . (Konec prih.)

Prešernova slavnost v Ljubljani se je vršila kar najsijajneje. Udeležba je bila ogromna. Izdali so nad 7000 vstopnic. Ta večer je izginilo vse strankarstvo. „Kaj pa nam morejo, če smo edini“, odmevalo je opetovano iz množice. — Narodnega veselja ni kalilo niti dejstvo, da so prepovedali častnikom in moštvu 27. pešpolka udeležiti se te popolnoma nepolitične slavnosti. Tudi baronu Heinu slavnost ni bila povšeči. Pravijo, da je uradni list niti z besedo ne omenja te veličastne slovenske slavnosti, dočim je isti list za časa demonstracij silno hitel pošiljati neresnična poročila v svet. Čistega dohodka bo baje 8—10.000 kron.

Slovensko del. pevsko društvo „Slavec“ v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 12. julija l. 1903. gozdno veselico v gozdiču Conžkove restavracije pod Rožnikom. Sodeluje slav. vojaška godba c. kr. pešpolka Leopold II., kralj Belgijcev št. 27. Vzpored: I. del, petje: 1. Iv. pl. Zajc „Slava delu“, zbor; 2. P. Križkowsky „Utopljenka“, zbor; 3. F. S. Vilhar „S Dinare kršne“, zbor; 4. Iv. P. Zajc „Dvigni se iz sna“, zbor. Petje vodi društveni pevovodja g. Pavel Gorjup. II. del. Godba: Vojška godba svira 12 točk. III. del. Ljudske zabave in igre: Metanje serpentini, šaljiva pošta, streljanje na dobitke in razna druga razvedrila. Zvečer v mraku bengalična razsvetljava vrta. Po končanem pevskem vzporedju ples v salonu. Pri plesu sodeluje posebna godba. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 20 nov. za osebo, č. člani „Slaveca“ in otroci do 10 let prosti. K obilni vdeležbi vabi odbor slov. del. pevskega društva „Slavec“. — V slučaju neugodnega vremena vrši se veselica v nedeljo, dne 19. julija.

Iz zaporov deželne sodišča v Ljubljani so pobegnili ponoči trije kaznjenci. Med njimi je bil tudi bivši orožnik Fran Smolej, ki ima prestati štiri leta težke ječe radi hudodelstva tatvine. Ta je bil reditelj bega. Bil je namreč pred meseci jetniški paznik v novem justičnem poslopju v Ljubljani in so mu bile torej popolnoma znane vse razmere.

Županom v Škofji Loki je izvoljen notar Niko Lenček.

Salezijanci. Kdor želi dati v salezijanski zavod v Rakovniku pri Ljubljani kakega zane-marjenega dečka, ki je dolžan obiskovati še ljudsko šolo, blagovoli naj za časa se oglasiti pri vodstvu zavoda ustmeno ali pismeno, da mu naznani pogoje vsprejema. Zavod ima slovensko ljudsko šolo in sprejema dečke ne samo iz Kranjskega, ampak tudi Primorskega, Koroškega in Štajerskega.

Celjski neméurji so poslali svoje barabe na Ostrožno, kjer so od veselice iz Šmartna mirno domu idočé Slovence napadli s sekirami, vilami, nožmi. Pri tem so ranili več Slovencev, med drugimi tudi ženo nekega godca s sekiro smrtno nevarno. Upamo, da se stvar pojasni pred sodiščem.

Utopljenca so v sredo dne 24. junija pri dravskem mostu potegnili iz Drave. Truplo je ležalo na peščenem otoku sredi Drave. Spoznali so utopljenca kot Jurija Zaplotnika, pristojnega v Št. Jurij pri Kranju na Kranjskem. Do novega leta je ponesrečenec kot jako spreten pomočnik delal pri tukajšnjem sedlarskem mojstru Benkeju. Ker se je Zaplotniku že dalje časa mešalo in ker so pri njem našli 19 kron denarja, je kako zločinstvo izključeno in je soditi, da je šel vsled slaboumnosti v Dravo. Utopljenec radi tega tudi ni bil sodnijsko pregledan, ampak brez komisije dne 21. junija na mestnem pokopališču pokopan.

Znanstvo mej Slovenel. Tudi v tem oziru so katoliško-narodni Slovenci pridno pri delu. Ravnokar smo dobili v roke najnovejša izišla zvezka naših dveh znanstvenih zbornikov. „Katoliški Obzornik“, katerega urejuje in izdaja dr. Aleš Ušeničnik, ima v III. zvezku naslednjo vsebino: Bog je. (Dr. Gregorij Pečjak.) Kozmologični dokaz. — Psihologija o hipnotizmu. (Dr. Aleš Ušeničnik.) Hipnotizem — naraven pojav. — Vpliv domišljije na duševne pojave. Zakoni solidarnosti duševnih sil. — Zakon ekvivalence duševne energije. — Dinamični zakon

idej in predstav. — Sugestija. — Razlaga hipnotičnih pojavov. — Halucinacije. — Iluzije. — Prevare spomina. — Alalija in dr. — Razdvoj osebnosti. — „Stigmata“ — Sugestija na obrok. — Zloraba hipnotizma. — V obrambo resnice. Odgovor dr. Trillerju. (Dr. Francišek Ušeničnik.) Dr. Triller „o nenravnem in nemogočem boju zoper naravo in prisilnem celibatu“. — „Presirova žalitev“. — Župan Hribar o „izrodu v cerkveni uredbi“. — Zoper duhovnike in lajike. — Čisto samsko življenje ni nenravno. — Kaj pravi o tem država? — Kaj pamet? — Kaj Cerkev? — Lutrsko pojmovanje. — Čisto samsko življenje ni nemogoče. — Bebel. — Ribbing. — dr. Machetes. — Čisto samsko življenje v krščanstvu. — Idealni razlogi. — Ugovori. — „Boj za nekrščansko svetno oblast.“ — Prisilni celibat. — „Nezdrave posledice.“ — „Žrtve celibata“. — „Resnične, posledice.“ — Naziranje starih Grkov in Rimljanov o čistem življenju. (J. L.) Ideal in resničnost v poganstvu. — Grški pesniki o čistem življenju. — Zakonodavstvo. — Umetnost. — Filozofija. — Rimljani. — „Deviška vesta“ in vestalke. — Pesniki. — Tomaž Akvinski ali Krint. (Dr. Jos. Jerse.) Moderno modroslovje pa oriteriji pravega modroslovja — Moderno modroslovje je brez kontinuitete. — Anarhija v mišljenju. — „Pennis philosophia“. — Aristotel, Platon. — Avguštin, Tomaž. — „atlanti sveta“. — Prednosti Akvinca. — Nazaj k sv. Tomažu! — Moderne etične družbe. (M. P.) Zanikavanje religije. — Potreba etike. — Etika brez religije. — Etika brez religije v življenju. — „Laški katekizmi“. — Etične družbe. — Program etičnih družb. — Kritika in prognoza. — Hrvatsko pismo. (Dr. Fran Binički.) Hrvatje in vera. — Hrvatski muslimani fanatiki. — Vladi „svačijakoviči“. — „K crkvi a ne u crkvu.“ — Boj med Srbi in Hrvati. — „Gospoda“. — „Rodoljubne maše.“ — Inteligenca v veri hladna, v načelih liberalna. — „Ljudski oziri.“ — Brez katoliškega dnevnika. — Na stražo slovensko-hrvatsko! — Apologetične misli. XVII. Življenje in stvarjenje. (A. U.) Odkod življenje? — Samoplodnja neresnična in nemogoča. — Botanik dr. Reinke o tem. — Pasteur in generatio aequivoca. — Samoplodnja in zakon energije. — Samoplodnja in „perpetuum mobile“. — „Stvarjenje.“ — „Kozmični um“. — Ateizem anarhija svetovnega naziranja. — Cerkev in cerkve. Katoliške težnje v anglikanski cerkvi. (Dr. A. U.) Oxfordsko gibanje. — Pusey, Newman, dr. Ward, Manning. Ritualizem spoved — večna molitev — pobožnost Srca Jezusovega — Dve struji — Lord Halifax. — Konverzije. — Dr. Lee. — Wagner — tip ritualista. — Celibat. — Samostani. — Ut omnes unum sint! — Slostvo. — Zpráva o sjezdu katolikův češko-slovanských r. 1901. v Kroměříži. (Fr. Ks. G.) — Jerzy Moszyński: Tydzien w Galicyi. (Fr. Ks. G.) — Razne stvari. — Harnack o bistvu krščanstva — Religija prirodoslovcev. — Apostat proti apostatu. Jentsch contra Hoensbroech. — Prava in kriva reforma. — Kristus. — Vulkani in solne pege. — Žito iz egipčanskih grobov. — Odkritje Suze. — „Katoliški Obzornik“ izhaja po štirikrat na leto. Velja pet kron. Naročnina naj se pošilja pod naslovom: Dr. Aleš Ušeničnik v Ljubljani. — Voditelj v bogoslovnih vedah, katerega izdaje profesorji kn.-šk. bogoslovnega učilišča v Mariboru in ga urejuje gospod Francišek Kovačič, ima v 3. zvezku naslednjo vsebino: Pojem o grehu pri starih Egipčanih. Dr. Jos. Honjec. — Gospodova zadnja večerja. Dr. Jos. Somrek. — O grških napisih v katakombi sv. Priscile. Avg. Stegenšek. — Oskrbovanje cerkvenega imetja. (Dalje.) Dr. A. Jerovšek. — Dušno pastirstvo. — D. Ascetika: Liber regulae pastoralis. Gregorii I. J. Č. — Cerkevni letopis: 1. Visoki gostje v Rimu. — 2. Cerkevne zadeve v Avstriji. — 3. Verski boj na Francoskem. — Misijonski obzornik. J. E. Kociper. — Slostvo. — Raznoterosti: Črtice o hipnotizmu. A. Čížek. — „Zgodovinsko društvo“. — „Voditelj“ izide štirikrat na leto in velja 5 kron. V zalogi je še I. letnik (po 2 K 40 v.), II. letn. (po 4 K), IV. in V. letn. (po 5 K), III. letnik je pošel.

Okolu sveta.

Sv. oče Leon XIII. bolan. Iz Rima dohajajo žalostne vesti o hudi bolezni sv. očeta. Zdravje papeža se je shujšalo od sobote sem in se nahaja v taki nevarnosti, da so zdravniki izgubili vsako upanje. Obhajali so sv. Očeta v nedeljo zvečer ob 6. uri in pol, sv. poslednje olje pa so mu podelili v ponedeljek zvečer. Po vseh rimskih cerkvah molijo za sv. očeta, ki je obolel za vnetjem prsne mrene. Sv. oče je že ob nastopu sedanje velike vročine tožil o veliki slabosti. Ker je zdravnik Lapponi menil, da bi bila umestna izprememba zraka, je nasvetoval sprehode v vrtovih. To pa ni nič pomagalo in v petek po sprejemu ogrskih romarjev se je opazila še večja slabost. Tudi dihanje je postalo naporneje in pojavilo se je vnetje prsne mrene. V ponedeljek se je zdravstveno stanje sv. očeta nekoliko zboljšalo. Zdravnik Mazzoni pa pravi, da je zboljšanje le navidezno in da mu bo sledil popoln propad moči. Sv. oče je v ponedeljek z veliko odločnostjo in iskrenimi očmi, tako da mu nihče ni upal ugovarjati, zahteval, da ga preneso k pisalni mizi. Dejal je: „Jaz sem še živ, pustite me torej mirno delati do konca življenja, ki ga bom vesel sprejel“. V ponedeljek po noči pa se je zdravstveni položaj poslabšal. V četrtek dopoldne je bilo sv. očetu bolje, zvečer se mu je pa bolezen zopet silno poslabšala. Poročila v torek pa poročajo da papež umira. Zdravniki se čudijo in si ne morejo znanstveno raztolmačiti, da se toliko časa vzdrži. Moči ginevajo, ni upanja, da bi ozdravel. Sv. oče kljub slabosti tako živahno deluje z umom njegov duh je popolnoma bister. Starosta kardinalskega kolegija se je naselil v Vatikanu. Obrednik za volitev novega papeža se je razdelil med kardinale pisan in ne tiskan. Sv. oče je naročil kardinalu-komorniku, naj pripravi vse potrebno za konklave in pokliče v Rim vse kardinale. Iz vseh delov sveta prihaja v Vatikan nebroj brzojav, v katerih se povprašuje po stanju papeževe bolezni. V sredo so sporočili da se je zdravstveno stanje sv. očeta zboljšalo vsled srečno izvedene operacije po zdravniku dr. Mazzoniju, ki je papežu zataknil v prsi tanko kristalno cev, po kateri je izteklo 840 gramov tekočine. Včeraj je bil sv. Oče drugič operiran. Izteklo mu je 1080 gramov krvne tekočine. Danes bo baje sv. Oče tretjič operiran. —

Notranji politični položaj. Kakor so poročali listi, je celo ministerstvo podalo ostavko. Körber je namreč še le zdaj spoznal, da se je glede Čehov jako motil, misleč, da jih bode sè svojimi grožnjami še nadalje lahko vodil za nos. Čehi so mnogo svojih opravičenih zahtev podredili tako imenovanim državnim potrebam. Konečno pa so Čehi nastopili s tožbo in zahtevajo svoje pravice. In Körber je šel in napovedal svoj politični konkurz, to je podal je ostavko. Cesar pa ostavke ni vsprejel.

Postava zoper pijančevanje. Obrtni odsek državnega zbora je predložil postavo zoper pijančevanje, katera obsega 27 paragrafov. Veliko let so že kuje ta zakon; zdaj se je vendar enkrat predložil zbornici. A vprašanje je, kedaj pride na dnevni red. Nekateri določbe iz tega postavnega načrta so: § 13. določuje: „Prodajalec žganih pijač nima pravice tožiti pivca za poplačilo žganja, ako pivce ni poplačal še prejšnjega dolga za žgano pijačo.“ — § 18. pravi: „Kdor se tekom štirih tednov na javnem prostoru večkrat pokaže pijan v takšnem stanju, da s tem dela pohujšanje, se kaznuje z zaporom od enega dne do dveh tednov ali pa z globo 10 kron do 200 kron. Ista kazen zadene tistega, kdor se nahaja v pijanosti, ko je bil šele pred štirimi tedni zavoljo tega kaznovan.“ — § 19. Kdor daje žganje piti človeku, ki je že pijan, se kaznuje z globo 10 do 200 kron in če to večkrat počenja, z zaporom od enega dne do dveh tednov. Ista kazen zadene onega, ki daje mladostnemu izpod 16 let toliko žganja piti, da se napije. Tudi tistega zadene ta kazen, kdor daje žganje piti otroku izpod 14 let.“

Židovski poslanci v nemškem državnem zboru. V nemškem državnem zboru je 8 poslancev židov in med njimi jih je 7, ki pripa-

dajo socialnim demokratom in sicer so sledeči obrezani sodrugi: Singer, Stadthagen, Wurm, Iladse, Grandmauer, Herzfeld in Bernstein. Izvan tih so pri volitvi propadli sledeči socialno demokratski židovski kandidati: pisatelj Grünwald, redakter Bertold Heyman, bivši privatni docent dr. Leo Arons in praktiški zdravnik Herman Weyl. Izvan tega sta pa med socialno demokratsko državnozborsko delegacijo še plemenitaša pl. Elm in pl. Vollmar. Res istiniti izkoriščevalci, hočemo reči osrečevalci nemškega delavstva so voditelji tudi socialne demokracije na Nemškem — židje in aristokratje.

Sprava med katoliškimi konservativci in krščanskimi socijalci na Tirolskem. Iz Inomosta se poroča, da je cesarski namestnik Schwartzenu prišel akcijo v namen, da bi se spravili konservativci in krščanski socijalci. Obrnil se je baje na škofe, ki naj bi posredovali združenje obeh strank v eno.

Macedonski dogodki. Iz Drinopolja je prejela dunajska „Information“ to-le poročilo: Časi postali so skrajno resni. Položaj je jako kritičen. Zdaj stojimo pred velikimi dogodki. Veliko število vojaštva, ki se nahaja zdaj v turških evropskih pokrajinah, posebno pa v Macedoniji in v našem vijaletu, se ne more na noben način dolgo časa vzdrževati, ker mu primanjkuje glavna reč, namreč živež. Prosti vojaki, posebno pa oni, nahajajoči se na mejnih postojankah, stradajo v pravem pomenu besede. Zaradi tega pa pobegnejo večkrat čez mejo, da prosijo tam miloščine. Ali tudi tam so slabo vsprejeti, ker se jih smatra za vohune. Med turškim vojaštvom bilo je že več smrtnih slučajev zaradi lakote. Vojaki, ki so nastanjeni po vaseh pa jemljejo kmetom s silo, kar jim pride pod roke; kradejo in ropajo, da je groza. Da si ohranijo življenje, bežijo kmetje na gore in čez mejo. Turški vojaki pa skrunijo ženske, ki ostanejo doma. Pri tem ne more nikakor dolgo ostati. Ali mora priti do vojske, ali pa do razoroženja. Naj se pa zgodi to ali ono, prebivalstvo vničeno je za več let. Kmetje namreč niso že dolgo časa ničesar sejali, polje je neobdelano, a žitnice so popolnoma prazne. Cena kruhu poskočila je že do zdaj tako, da stane danes kruh 4—5 krat toliko kakor je stal po navadi. Jedna oka kruha (t. j. 1¼ kilograma), ki je stala poprej en pijaster (to je en groš) stane segaj 4—5 grošev. Živino porabi vojaštvo. Meso, posebno pa jančevina, postalo je skrajno drago. O trgovini s poljskimi pridelki ki je bila tukaj jako živahna po navadi, ne more biti danes niti govora, kajti ni jih niti toliko, da bi krili domačo potrebo. Sploh prenehala je tu vsa trgovina. V Drinopolju bilo je do zadnjih dni sicer še nekaj prometa, ali odkar so se v okolici prikazale ustaške čete, prenehal je promet tudi tukaj. Stališče kneza Ferdinanda je vsled dogodkov v Macedoniji nevzdržljivo. Ves bolgarski narod stoji na strani macedonskega odbora, število knezovih pristašev se manjša od dne do dne. Opozicija hoče kneza z lepa pripraviti do tega, da se odpove. Knez je baje rekel, da je s tem zadovoljen, ako mu Bolgari povrnejo štiri milijone frankov, katere je izdal za zidavo raznih poslopij, ki bi potem postala državna last. Poleg tega zahteva letne rente 600.000 frankov, katere bi po njegovi smrti dobival njegov sin Boris. Glede 4 milijonov frankov se je že doseglo sporazumljenje, letne rente pa ponujajo Bolgari knezu le 480.000 frankov in po smrti njegovi sinu Borisu 240.000 frankov. Ker nevarnost za kneza Ferdinanda postaja z vsakim dnem večja, bo skoro gotovo sprejel te pogoje. Od macedonsko-bolgarske meje prihajajo vesti o bojih med turškimi in bolgarskimi prednjimi stražami. Pri teh bojih so navadno zmagovalci Bolgari. Turška vlada je odprla velike zaloge orožja v Drinopolju, iz katerih se vsem turškim mladeničem in možem, ki so sposobni za boj, deli orožje. V skladiščih ob meji nabirajo Turki živeža, kakor za vojsko. Ako Evropa ne posreduje, je turško-bolgarska vojska neizogibna. V Cepino je napadla turška prednja straža, obstoječa iz 200 mož, mejno bolgarsko stražo. Turkov je ostalo 30 mrtvih na bojišču, od Bolgarov je bilo samo par ranjenih. V Brusi je turško vojno ministerstvo sestavilo dva nova polka konjenikov in ju poslalo v Macedonijo. V

vseh turških vojaških arzenalih se krčevito dela. Skoro vsi Turki zapuščajo zadnje dni Bolgarijo. Iz južnih bolgarskih mest prihajajo poročila, da so turške vasi prazne, ker so se prebivalci izselili. Celo cigani mohamedanske vere beže iz Bolgarije. Ti cigani javno izjavljajo, da pridejo skoro nazaj plenit. Slično izseljevanje je bilo mej Turki tudi pred zadnjo rusko-turško vojsko. Splošno se smatra to kot predznamenje vojske.

Rusija in Japonska. S skrajnega Vztoka se poroča, da je bila te dni v Port-Arturju tajna konferenca, katere so se udeležili vsi visoki ruski častniki in funkcionarji, ki se nahajajo na Kitajskem, v Mandžuriji in Koreji. Te konference so se udeležili tudi: ruski vojni minister Kuropatkin, poveljnik Kvantunga, podadmiral Aleksejev, ruski poslaniki v Pekingu in Seoulu, zastopniki rusko-kitajske banke in ruski vojaški ataše v Pekingu. Diplomatični zastopniki na skrajnem Vstoku menijo, da pride gotovo do vojne med Rusijo in Japonsko. Japonci in tudi zastopnike drugih vlasti jezi posebno to, da Rusi tako oblastno postopajo v Nju Čvangu v Mongoliji. (Nju Čvang leži ob oni postranski veji sibirske železnice, ki vodi iz Harbina preko Mukdena v Port-Artur). Rusija zida v tem mestu že svoja upravna poslopja.

Hrvatje in Srbi. Proces zdravljenja se razvija dalje v smeri, ki vzbuja najboljše nade. Nujno potrebo zblizanja uvidevajo na obeh straneh. Hrvatski in srbski listi se bavijo s tem vprašanjem na način, ki priča, da je volja najboljša na obeh straneh. Jako zanimiv članek priobčuje reški „Novi list“, v katerem izvaja, kako se Srbi in Hrvatje po prepiru enega četrtletja slednjič našli formulo zblizanja. Cesar ni bilo možno doseči v 25 letih polemike, storili so dogodki nekoliko dni. Tisti nemili spor je imel vendar svojo koristno stvar. Današnje spoznanje je sad onega dolgega trenja, tistega na videz jalovega eksperimentiranja. Preradović pravi: Nevolja gola, najboljša škola. Zato je bila borba morda potrebna. Ali sedaj je še potrebneje, da preneha. Roko v spravo so ponudili Srbi, a Hrvatje so jo radostno vsprejeli. Hrvatje, oklepaje se zopet politike bratskega zbiranja, se vračajo na staro stezo. Preobrat v hrvatski politiki je brez dvoma politična potreba. Hrvatje nimajo razloga, da bi to tajili. A ta potreba jih ni preobrazila, ampak jih je storila le izkušeneje. Tudi v dobi najhujše borbe niso Hrvatje hoteli služiti tujcu. Smatrali so sicer Srbe svojim neprijateljem, ali njihova država je imela biti vedno le narodova trdnjava. Zato so Hrvatje, kraj vseh neporavnanih računov, glede katerih je najbolje, da se nikdar ne govori o njih, doživeli to, kar doživljajo danes od onih, katerim da so baje hoteli služiti proti narodni misli, kakor se jim je očitalo od srbske strani. To niso samo naše ideje — zaključuje „Novi list“ — in ne od včeraj. Tako mislijo vsi, ki resno žele narodu bolje in srečnejšo bodočnost. Ali v tolikih letih borbe in varljivih nad je naše obzorje tako potemnelo, tolika megla je padla na našo narodno njivo, da bo trebalo še časa, dokler vsi pregledajo, kje nam je rešitev. Zadnje dni je dahnil svež veter, ki je začel razganjati meglo. Ali ni še zginila popolnoma, in preide še nekaj časa, da zgine. Zato delajmo in ne hitimo preveč. Ali to, kar storimo, naj bo resno in vstrajno!

Abeceda in ministri. Menda je edini znak avstro-ogerskega dualizma to, da imata navadno predsednike z isto začetno črko. V začetku nagodbe je nastopilo v Avstriji ministerstvo Auersberg, na Ogerskem Andrassy. Potem je prišel v Avstriji na krmilo Taaffe, na Ogrskem Tisza. Čez nekaj časa je dobila Avstrija Windischgrätz, Ogerska Wekerle. Zraven Badenija v Avstriji je vladal Banffy na Ogerskem. In sedaj sta se zopet našla Körber in Khuen.

Prepir za dedščino v belgijski kraljevi hiši. Nek belgijski list poroča, da dolžniki princezinje Lujize Koburske hočejo ovreči veljavo zakonske pogodbe kraljeve, ker je bila pogodba sklenjena samo po avstrijskem dvornem maršalu. Ti upniki nameravajo kralja pozvati pred civilno sodišče in zahtevati delitev in likvidacijo zapuščine ranjke kraljice, katero si je kralj, sklicuje se na zakonsko pogodbo, sam pridržal. Ako

ne pride do sporazuma, vršila se bode razprava v oktobru.

Pri sestavi oporoke umrl. V Zuglo pri Budimpešti živel je veselo in brez skrbi premožen kmet Ivan Steiner. Pred nekaj dnevi napadla ga je zla slutnja, da bode skoro umrl. Steiner je šel k pogrebni družbi in vse naročil za sprevod. Drugi dan potem je poslal po dve priči in pred njimi spisal oporoko. Ko se priče oporoko podpisale, stopila je v sobo njegova soproga, ki je poslušala pred durmi in mu predbacivala, da je njej premalo zapustil. To je pa Steinerja tako razburilo, da se je zgrudil na tla in za nekoliko časa izdihnil dušo. Zadel ga je kap. Oporoka je pa bila popolnoma veljavna.

Parobrod je hotel raztreliti. V Rjazam na Ruskem zgodil se je nedavno dogodek ki bi bil imel lahko zli posledice. Ob 11h po noči prišel je na parobrod „Kaskov“ ki je bil v pristanišču vsidran nek vojaški stotnik, — ali pijan ali se mu je omračil um, to se ne zna, in se pričel pričakati s potniki in mornarji; grožeč jim da bo vse posekal. V kuhinji podrl je na tla kuharja in mu hotel presekati s sablo glavo, toda mornarji so mu k sreči vzeli orožje in ga vrgli z ladije. Čez nekaj ur, ko je na ladiji že vse spalo, zaslišali so bobnenje in na mostu za ukrcanje je stal stotnik s svojo stotnijo in zapovedal je vojakom streljati na parobrod. K sreči niso imeli vojaki pri sebi svinčenk. Častnik je na to zapovedal vojakom da morajo razstreliti parobrod. Strašni prizor je trpel več časa predno so stotnika njegovi častniki umirili in ga pregovorili da se je vrnil s svojo stotnijo. Uvedla se je stroga preiskava.

Umor grofa Bonmartini. Lani je po cellem svetu obudila veliko senzacijo vest iz Bolonje o umoru grofa Bonmartinija, zeta slavnega medicenca Avgusta Murri na Laškem. Preiskava o tem umoru traja že nad 10 mesecev, toda ni še dovršena, vkljub temu da je v preiskovalnem zaporu mnogo visokostojecih oseb med njimi bolonski vseučiliški profesor dr. Secchi in oskrbnik Murrievih posestev Ernest Dalla. Vsa stvar izgleda tako, da je bilo hudodelstvo hladnokrvno zasnovano in so ga izvršili sorodovinci Bonmartinijevi. Prof. Secchi je bil namreč ljubček Murriev hčere in žene pokojnega grofa Bonmartine, grofice Teodolinde. In pred vsem pere laško časopisje to nad vse umazano perilo.

Vulkani in solnčne pege. Že davno sta trdila Kluge in De Marchi, da so vulkanski izbruhi v zvezi s periodičnim zmanjševanjem in množenjem solnčnih peg. (Periode zmanjševanja in množenja obsegajo po nekaj nad 11 let.) V dobah, ko je bilo na solncu najmanj peg, je bilo dvakrat več vulkanskih izbruhov kakor v dobah, ko je bilo največ peg. To vzporednost so opazovali od l. 1818.—1840. in zopet l. 1840.—1875. L. 1901. je bilo v 78. letih, torej v sedmih periodah, najmanj peg. In značilno je, da je prav tedaj nametal Vezuv v žrelu (kratru) nov 40 metrov visok stožec in so malo potem začeli bruhati vulkani na Antilah, tako Mont Pelé 8. maja 1902.

Žito iz egipčanskih grobov. Početkom 18. stoletja so nekateri učenjaki (grof Sternberg in dr.) trdili, da zrna, ki so ležala do 4000 let pri mumijah v egipčanskih grobiščih, zopet vzkale, če jih vsejete v rodovitno zemljo. Sternberg je to trditev podpiral s poskusi. A izkazalo se je, da je bil mož mistificiran. Arabci polagajo v grobišča sveža zrna in tako slepe lahkoverne Evropejce. Saj so našli v grobiščih celo koruzo, torej amerikansko zrnje! Alfonz De Candolle je pisal okrog l. 1893., da morda ni nemogoče, da bi taka zrna vzkalila, a dejansko, da so se vsi poskusi ponesrečili. Leta 1901. pa je francoski botanik Edmond Gain predložil francoski akademiji kemično analizo takih zrn in dokazal, da je sploh kalitev nemogoča. Preiskal je razna zrna iz egipčanskih grobišč, iz peruanskih (16. stoletja), iz francoskih herbarijev (17. in 18. stoletja). Vnanji videz zrn je malone neizpremenjen; le barva je temnejša. Tudi skrob (Stärke) ki je klici za hrano, je še dobro ohranjen. A stanice so kemično izpremenjene in kal je uničena. Brez životne kali in pravega organizma pa je kalitev sploh nemogoča!

Avstrijski prestolonaslednik Rudolf živi? Iz Marinette, Wis. v Ameriki pišejo: Tukajšnji časopis Marinette Star trdi, da je neki Hoffman, ki se je nedavno odpovedal svoji časti kot medicinski profesor na državni univerzi Iowa, nikdo drugi kot avstrijski prestolonaslednik Rudolf. Hoffmanova resignacija je bila zahtevana, ker ni hotel napraviti svojega pravega imena in osebnosti. Časopis pravi, da je prof. Hoffman prišel v Marinette ob času, ko so rekli, da se je ustrelil princ Rudolf. Pri pogrebu so rabili truplo nekega družega človeka, ki je bil Rudolfu zelo podoben, sam pa je prišel v Ameriko. Princ Rudolf je bil znan v Avstriji kot jeden najboljših zdravnikov. — Cela povest je najbrž — ameriška.

Blažena Italija in njeni sužnji. V Italiji v takozvanem Portomaggiore, je navstala te dni nevarnost, da se takozvani koloni vzdignejo proti tamošnjim bogatašem. V imenovanem okraju živi 440 družin s približno 4000 osebami. Vse te družine so naseljene na posestvih bogatašev, kateri nimajo druge skrbi, nego da izkoriščajo in odirajo to bedno ljudstvo! Že lansko leto so se ti reveži postavili proti svojim izmozgovalcem, da bi dosegli nekatere poboljške. Letos pa so se bogataši dogovorili, da izženejo vse te revne družine in si najamejo novih, bolj „poslušnih“ žrtev! Kako plačujejo italijanski latifundisti svoje sužnje, je razvidno iz sledečega: decembra in januarja moškim po 90 cent. (naših 40 vin.), ženskam po 60 cent. (naših 25 v.) v poletnem času pa in za 10 ur dela moškim 1 frank in 25 cent. (okolu 56 vin.), ženskam pa po 80 cent.! Kam naj gre to nesrečno ljudstvo, katero izženejo kakor pse, potem, ko je bivalo tam morda od pamtiveka (dasi so bili sužnji), a vendar pod streho?! Država da zgraditi barake, toda po našem mnenju bi morala ista, ako noče doživeti grozних prevratov, ukreniti potrebno in uničiti grozno suženjstvo, vredno časov pred letom 1848!

Načrt podmorskega predora pod Gibraltarom. Med raznimi predori oziroma načrti, ki se vedno delajo, vzbuja ta gotovo še največ zanimanja, ker ima priti kmalu v delo. Po načrtu tega predora bode kmalu vezala železnica pod morjem Španijo z Afriko. Španska vlada je že dovršila vresničenje tega načrta in tudi v Maroko se dali pod vplivom francoskega finančnega konzorcija koncesijo za evropsko-afrikanško železnico, ki bo vezala v marokanskem kraljestvu Tanger, Fez in Oudida. Predor se ne bode napravil na najožjem kraju Gibraltara, marveč zahodno od tega pri Voqueros v Španiji in od tu proti jugozahodu v Tanger. Tu so morska tla za delo še najbolj ugodna. Francoski zemljemer Berlier je izračunal, da bode predor pod morjem dolga 32 km, pod afriškom tlom 6 km. Vsa stvar bode stala približno 242 milijonov frankov, vsako leto se bode izdalo okroglo 15 milijonov frankov. Samo umevno je, da bi se promet med Afriko in Evropo na ta način še bolj oživil. Železniška proga bi se pričela na Španskem pri Cadix-San Roques-Málaga i. t. d. Najgloblje mesto pod morsko gladino bi znašalo 440 metrov, pod najglobljim tlom morja 4 metre. Kako bode ta predor izgledal, se sedaj še ne ve dobro. Najbrž bode precej podoben podmorskemu predoru v New Yorku.

VI. slonistiški kongres bode v Baselu od 23. do 30. avgusta. Osem dni se morajo častiti Abrahamovci pogajati, predno se odločijo za izselitev v Palestino in petkrat so že preje o tem razpravljali. Mislimo pa, da bo treba še več takih kongresov. Zdi se nam, da se jim le predbro godi med „Goines“. Sicer pa želimo, da bi ta shod obilo sadu rodil in „kuge, lakote, vojske in judov, reši nas, o Gospod!“

Policijska zvijača. Z avtomobili pričele so se voziti na Francoskem tudi ženske, kljub temu da ne znajo dobro voziti in se zgodi zaradi tega mnogo nesreč, več nego pri možkih avtomobilistih. Ob tej priliki je priobčil nek francoski učenjak, član akademskih nesmrtnikov neko, času primerno anekdoto, ki lahko služi kot pouk tudi našim modernim policistom. Ko je vladal na Francoskem kralj Ljudevit XV. prišli so v modo kabrisloti in dober ton je zahteval da so morale dame takozvane družbe

kabriolette same kučirati. Vsled tega je v cestnem prometu zavladal velikansk nered in grozno so se pomnožile nesreče. Kralja samega je pričelo skrbeti in poklical je svojega policijskega ministra d' Argenson. „D' Argenson, mi moramo skrbeti za varnost pešcev v naši državi“ mu je dejal. „Hm, sire, res je tako“, odgovoril je minister, „dobro misel imam, če jo izvršimo bo kmalu bolje“. „Pooblaščaj vas napravite cestni red“ zaukazal je kralj. Prihodnji dan izšel je policijski odlok, ki je prepovedal vsem damam, ki niso dovršile še 30. let, samim kabriolette kučirati. In kakor bi mignil nobena ženska ni več sama kučirala, ker ni hotla biti nobena stara.

Morski konj morilec. Morski konj, ki živi v pariškem botaniškem vrtu je že lani ubil svojega čuvaja. Pred kratkim je pa ubil zopet svojega družega čuvaja, ki mu je donesl ravno hrano. Z gobcem ga je popadel za trebuh in ga tolkel ob steno. Baš v tem času bilo je na vrtu mnogo ljudi, ki so z zgražanjem gledali strašni prizor. Predno je mogel čuvaju prikočiti kdo na pomoč je bil že mrtev.

Posebne vrste ponudbo je stavil odstopivšemu grškemu ministerskemu predsedniku nek bivši francoski podčastnik. Hotel je postati rabelj ali krvnik za vso Grško, kjer to službo izvršujejo kaznenci in je v svoji prošnji obljubil svoje dolžnosti zvesto in natančno izpolnjevati in za ta posel izobraziti tudi svojega sina. Najbrže bo ta ponudba odklonjena, ker ponudniku Castrosu najbrže ni bilo znano, da je krvnikova služba na Grškem zelo zaničevana. Na cesti se ga vsakdo ogne, ne kupi in tudi prodaja mu nič, cestni postopači smejo brez kazni v njega lučati kamenje in sme ga brez vsake kazni vsakdo umoriti. Nauplijskega krvnika ki stanuje na nekem otoku varujejo vojaki, da ga ljudstvo ne ubije. Castro bo pač bolje storil, če si dobi krvniško službo na Francoskem kjer imajo krvniki vsaj nekaj ugleda še.

GLASNIK.

Delavske drobtine.

Škandal. Na delu v idrijski jami je lansko jesen ponesrečil delavec Jakob Krapš ter je vsled svoje poškodbe glasom zdravniškega spričevala za vsako delo popolnoma nesposoben. Erar, ki ima od rudnika nad milijon kron letnega dobička, je pripoznal ponesrečencu mesečne provizije 10 kron, reci deset kron, dasi je imenovan služil pri rudniku blizu 20 let. S to malo provizijo naj preživi sebe, svojo ženo in tri mladoletne otroke! To je škandal za državo, ki vleče od idrijskega rudnika dobiček!

Notranjosti iz socialno-demokratskega življenja. Kritiška opazovanja socialno demokratskega agitatorja Franca Fricke-a, ki so izšle v Dresdenu, so zelo pripravna, da ohladijo malo navdušenja za to stranko in to še posebno sedaj, ko se socialni demokratje tako oholo obnašajo in hvalisajo. Ta Fricke je bil 16 let agitator za to stranko, a je pri tem prišel do žalostnega spoznanja, da se soc. dem. stranka vedno bolj oddaljuje od pravega „idealnega“ (?) socializma. V dnu duše, pravi, ga je bolelo, ko je videl, kako da počenjajo z delavstvom, — on sam je tudi delavec — le da dosežejo svoje egoistiške namene. Mnogi — pravi Fricke —, ki igrajo danes še kako vlogo v soc. demokratični stranki, si v privatnih krogih šepetajo na ušesa, da se v slučaju, da pride neka gotova klika ljudi v prihodnji državi na krmilo, ne more vedeti, če ne bo „das Zuchthaus der Zukunft“ veliko slabše kot je sedaj. Kar pa govori o notranji organizaciji, evo majhno sliko. Tu vlada špionaža prav po policijskem sistemu. Kakor psi vohajo ti „Interni“ in najdejo povsod prestopek strankinega principa, vsaka prosta beseda se denuncira. Kdor stopi v družbo, se takorekoč prodaja tej družbi. Življenje zastavi družbi. Odstop od družbe se smatra za izdajstvo. Družbeni član sme stradati, če se ga vrže vsled njegovega mišljenja na cesto, on sme svojo eksistenco, svojo osebno svobodo, zdravje i. t. d. žrtvovati,

toda ne sme biti pa omahljiv, če se gre, da mora priznati svoje mišljenje. Kajti drugače so njegove zasluge, če so še tako velike, brez pomena, in mu jih nihče ne priznava. Medtem, ko se torej zahteva od navadnih udov, da naj svojo dolžnost store iz idealnih vzrokov, pa nasproti višjim niso tako skopi, včasih so še celo prav po knežje radodarni, seveda na stroške delavcev. Še pred enim desetletjem nahajali so se nekateri udje v kaj slabih gmotnih razmerah; danes pa so to premožni možje z masnimi dohodki. Fricke potem z dokazi pojasnjuje, da protekcija, strankarstvo in socialno prilizovanje nikjer tako ne cvete kot pri stranki, ki ima na zastavi zlate besede: „Liberté, Egalité, Fraternité!“ Pravi tudi: „Stranka je danes institucija, ki se jo vodi po velikokapitalistiškem principu. Že sedaj znajo višji vse materijalne in druge neprilike na nižje zvaliti, in le dobičke, ki jih prinaša njih gibanje, si obdrže z nekako rezervativno pravico. Vedno bolj ugaja višjim uloga usmiljenih revežev dobrotnikov, nasproti nižjim, katerim se vendar imajo zahvaliti za njih ekonomično dobro stanje in moč. Kdor ima še voljo pobirati drobtine iz socialnodemokratske mize, Bog mu jih blagoslovi, a zavidamo ga ne!“

Gibanje med kolarskimi pomočniki na Hrvaškem. Zagrebški kolarski pomočniki so stavili na mojstre sledeče zahteve: 1. Dela naj se od 6. zjutraj do 6. zvečer z pol urnim odmorom za zajutrem in 1. urnim odmorom za kosilo; 2. vsak delavec naj dobi za zajuterk 20 in za večerjo 50 helarjev v denarju, tako za delavnike kakor ob nedeljah in praznikih; 3. zdravo stanovanje ali 2 kroni tedensko za stanovanje; 4. zvišanje plače za 25 %; 5. zaradi udeležbe pri teh zahtevah ne sme se odpustiti noben delavec. Odgovor zahtevajo pomočniki do 11. t. m., sicer prično 13. t. m. stavkati.

Nobena poroka več

ne bi smela biti brez 16 10—3

sladoleda.

Razpošilja največja eksportna tvrdka za sladoled in sladčičarsko blago Emil Brandt v Kranju.

„Slovenski List“ prodaja se v Ljubljani v Brus-Štefeti prodajalnici Pred škofijo. V Kranju se prodaja v prodajalnici gosp. Floriana. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

Pristno čebelno-voščene sveče

4 47—23

prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju
kg po 5 K, poštnine prosto.

18 x—2

Anton Belec

v Št. Vidu nad Ljubljano

izdeluje in priporoča

cerkvene svetilnice ali stalnice
iz kositarja, ali medenine in
iz tompaka

obhajilne svetilnice

pušice z zvončki

štedilna in železna ognjišča.

Prevzema

kritje streh

in zvonikov.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

**Spominjajte se
ljudskega sklada!**